

E 2000:2

Allriskförsäkring för Företag

Fastställt okt 1999
Ersätter E 2000:1

Moderna Försäkringar AB
Göteborg 031-723 00 00
Stockholm 08-56 200 600
www.modernaforsakringar.se

moderna
F Ö R S Ä K R I N G A R

Allmänna försäkringsvillkor av år 1999 för företagsförsäkring

Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet.

Detta villkor ingår i en serie företagsvillkor, vilket påverkar numreringen.

"Allmänna avtalsbestämmelser" respektive "Definitioner och Förklaringar" (AB-DF) har sammanställts i särtryck och är gällande villkorstext.

Innehåller försäkringsbrev, AB-DF och detta villkor motstridiga åtaganden eller bestämmelser har försäkringsbrevet tolkningsföreträde framför företagsvillkoret som i sin tur har företräde framför AB-DF.

Asterisk * anger när ord, uttryck eller begrepp nämns första gången i texten och finns förklarade i "Definitioner – Förklaringar" i AB-DF.

Innehåll

	sid		sid
I EGENDOMSFÖRSÄKRING	3-13	II AVBROTTSFÖRSÄKRING	14-17
1 Vad försäkringen gäller för	3	1 Vem försäkringen gäller för	14
2 Vem försäkringen gäller för	3	2 När försäkringen gäller	14
3 När försäkringen gäller	3	3 Försäkrade skadehändelser	14
4 Var försäkringen gäller	3	4 Försäkrat intresse	14
5 Försäkringsbelopp. Försäkrad egendom	3-4	5 Försäkringsbelopp	14
6 Begränsningar	4	21 Skadevärderingsregler	14-16
7 Undantag	5	22 Ersättningsregler	16
18 Maskinförsäkring	5-6	23 Självrisk och karens	16
21 Skadevärderingsregler	6-8	31 Säkerhetsföreskrifter	16
22 Ersättningsregler	9-10		
23 Självrisk	10		
31 Säkerhetsföreskrifter	10-13		

I EGENDOMSFÖRSÄKRING

1 Vad försäkringen gäller för

Ersättning lämnas, med nedanstående begränsningar och undantag, för plötslig och oförutsedd fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom. Försäkringen avser endast sådan skada som består i att egendomens värde minskas eller går förlorat.

2 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom ägare av eller ombud för försäkrad egendom. Försäkringen gäller dessutom för egendom som försäkringstagaren på annat sätt ansvarar för, under förutsättning att ägaren inte har rätt till skadeersättning genom egen försäkring.

3 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen varit i kraft.

4 Var försäkringen gäller

4.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för försäkrad egendom inom försäkringsställe som angetts i försäkringsbrevet.

4.2 På annan plats

Försäkringen gäller för försäkrad egendom som förvaras på annan plats än inom angivet försäkringsställe, dock med högst 10 basbelopp.

4.3 Under transport

Försäkringen gäller subsidiärt för skada under landtransport mellan försäkringsställen inom Europa med försäkringstagarens egna, hyrda eller leasade fordon, dock med högst 10 basbelopp.

5 Försäkringsbelopp. Försäkrad egendom

Försäkringen gäller med i försäkringsbrevet angivna försäkringsbelopp.

Försäkringen gäller som flytande försäkring inom respektive i försäkringsbrevet angivet försäkringsställe.

Försäkringen för byggnader*, maskinerier* och varor* är helvärdesförsäkring*. I övrigt gäller förstarisikförsäkring*.

5.1 Fribelopp

Försäkringen omfattar – även om detta inte angivits i försäkringsbrevet – följande egendom intill högst nedan angivna belopp.

- Varor bestående av stöldbegärlig* egendom under förutsättning att objekttypen Varor är försäkrad 0,2 basbelopp
- Ritningar och arkivalier samt datamedia* 2 basbelopp
- Pengar och värdehandlingar*
 - förvarade på försäkringsstället i låst värdeskåp enligt minst standard SS 3150 1 basbelopp
 - förvarade på annat sätt på försäkringsstället 0,2 basbelopp
 - vid rån och överfall 2 basbelopp
- Kundens egendom*, dock ej pengar och värdehandlingar eller stöldbegärlig egendom 2 basbelopp
- Förhyrd lokal som försäkringstagaren enligt kontrakt är skyldig att svara för 1 basbelopp
- Arbetstagares egendom* intill högst för varje arbetstagare 0,2 basbelopp

		<ul style="list-style-type: none"> • Skylt 1 basbelopp • Trädgård och tomt* då försäkringen omfattar byggnad 5 basbelopp
5.2	Investering och prisändring	<p>Det vid försäkringsårets början gällande försäkringsbeloppet för helvärdesförsäkrade byggnader och maskinerier anses därefter vid varje tidpunkt höjt med det belopp, varmed den försäkrade egendomens värde ändrats genom dels investering, dels prisändring.</p> <p>Sådan värdestegring begränsas dock för varje försäkringsställe under försäkringsåret till 30 % av senast uppgivet försäkringsbelopp.</p>
6	Begränsningar	
6.1	Naturskador	För skada genom förskjutning eller sättning i mark eller grundkonstruktion, jordskred, ras, lavin, jordskalv eller liknande naturskada är ersättningen begränsad till 150 basbelopp per skadetillfälle.
6.2	Vätskeskada	<p>För skada genom utströmmande vätska är ersättningen begränsad till MSEK 5 för annan vätskeutströmning än</p> <ul style="list-style-type: none"> • vatten från ledningssystem med därtill anslutna anordningar • vattenånga eller vätska från ledningssystem eller anordningar för lokaluppvärmning • vatten från utrymme, som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning • vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen.
6.2.1	Nederbörd	<p>För skada genom vatten som till följd av regn eller snösmältning trängt ut ur avloppsledning är ersättningen begränsad till totalt MSEK 5 för försäkringsperioden.</p> <p>Försäkringen gäller dock inte för skada genom</p> <ul style="list-style-type: none"> • vatten som till följd av nederbörd på annat sätt kommit in i byggnad • vatten som till följd av högvatten trängt ut ur avloppsledning, svämmat över eller på annat sätt kommit in i byggnad.
6.3	Montage	Sammanlagd ersättningsskyldighet för annan skada än brand i samband med montering, demontering, transport eller förflyttning inom försäkringsstället och därav föranledda följdskador är vid varje skadetillfälle begränsad till högst MSEK 1. Denna begränsning gäller inte för skada i samband med egendomens normala underhåll på försäkringsstället.
6.4	Rån	För skada genom rån* är ersättningen begränsad till MSEK 5 per skadetillfälle.
6.5	Glas	För skada på glas* är ersättningen begränsad till MSEK 5 per skadetillfälle.
6.6	Låsändringar	Låsändringar till följd av att nyckel eller låskod förkommit ersätts med upp till 10 basbelopp. Ersättningen förutsätter att nyckel eller kod som förvarats i värdeskåp* hos försäkringstagaren eller dennes ombud stulits i samband med inbrott. Även låsändringar till följd av att nyckel eller kod förkommit vid rån ersätts med upp till 10 basbelopp.
6.7	Datamedia	Förlust av information på datamedia ersätts inom försäkringsbeloppet förutsatt att förlusten är en direkt följd av en ersättningsbar fysisk skada på annan egendom än datamedia. Förutsättning för att ersättning skall lämnas är vidare att säkerhetskopia finns dokumenterad och förvarad, för att på Moderna Försäkringars begäran, av försäkringstagaren kunna företes efter inträffad skada.

7 Undantag

7.1 Skada genom

Försäkringen gäller inte för skada genom

- vulkanutbrott
- dammgenombrott
- översvämning (se dock 6.2.1 Nederbörd)
- fukt, röta, mögel, svamp eller vätska – som ej beror på vätska från lednings-system med därtill anslutna anordningar
- skadedjur, insekter, bakterier, virus eller smittoämnen
- sprängningsarbete
- stöld, bedrägeri, försäkring eller liknande förmögenhetsbrott
- smälta
- ändring av temperatur eller luftfuktighet till följd av fel i automatisk klimat-anläggning.

7.2 Skada genom

Försäkringen gäller inte heller för skada genom åskslag eller annat plötsligt och oförutsett elfenomen på elektrisk utrustning vars inkommande eller utgående spänning överstiger 400 V.

7.3 Skada på

Försäkringen gäller inte för skada på

- maskinerier
 - murverk, inmurning eller infodring
- såvida inte egendomen skadats genom brand, explosion, åskslag, elfenomen eller plötslig och oförutsedd påverkan utifrån, förutsatt att skadehändelsen inte är undantagen i 7.1 eller 7.2 ovan. Se även 18 Maskinförsäkring (Tilläggsavtal).

7.4 Skada på

Försäkringen gäller inte heller för skada på

- varor, produkter i arbete, inklusive kunders egendom, om skadan beror på fel i konstruktion, råd eller anvisning, fel i beräkningar eller beskrivningar, materialfel eller felaktigt utförd bearbetning, tillverkning, montering, reparation, förvaring eller annan hantering
- motordrivna fordon (motorfordon, traktorer, motorredskap och terrängmotorfordon) och släpfordon till dessa
- luftfartyg, svävare, hydrokoptrar, segel- eller maskindrivna skepp och båtar, timmersläp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk eller byggnadsverk under bogsering till sjöss
- mobilkranar, tornsvängkranar, gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskiner
- sådana delar av maskinfundament, byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande jord- eller vattenyta
- egendom som försäkringstagaren hyr ut eller leasar ut, om annat inte särskilt angivits i försäkringsbrevet.

7.5 Skada som består i

Försäkringen gäller inte för skada till den del den består i kontamination.

18 Maskinförsäkring Särskilt avtal krävs

Tillägg för Maskinförsäkring ingår endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet och kan omfatta objekttypen maskinerier eller fastighetsmaskiner.

Med fastighetsmaskiner avses

- system för vatten, värme, avlopp, ventilation, gas och elektricitet
- hissanläggning, rulltrappa eller annan anläggning för personbefordran
- tvätt-, kyl- och frysanläggning för gemensamt bruk i fastigheten
- manöverorgan till maskinellt manövrerad port
- sopsuganläggning.

Tillägg för Maskinförsäkring innebär att undantagen enligt 7.2 och 7.3 ovan upphävs.

18.1	Undantag	
18.1.1	Undantagna skadehändelser	<p>Ersättning lämnas inte för skada genom sönderfrysning av förbränningsmotor eller till densamma hörande kylsystem.</p> <p>Ej heller lämnas ersättning för skada</p> <ul style="list-style-type: none"> • som består i förslitning, förbrukning, korrosion* (t ex rost eller frätning), kavitation*, beläggning eller avsättning • som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering
18.1.2	Undantagen egendom	<p>Ersättning lämnas inte för skada på</p> <ul style="list-style-type: none"> • brunn och simbassäng • elpatron i värmepanna eller varmvattenberedare • rökgång, fundament, murverk, inmurning eller infodring. • förbrukningsmaterial, formar och utbytbara verktyg
21	Skadevärderingsregler	<p>Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.</p>
21.1	Värdering av skada på byggnad	
21.1.1	Byggnad som återställs	<p>Om återställande* sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnad med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.</p> <p>Om återställande sker på annan plats får skadekostnaden inte överstiga vad det skulle kostat att återställa den skadade byggnaden på samma grund.</p> <p>Återställandekostnaden minskas med den värdeökning som kan uppstå till följd av sådan förhöjd ändamålsenlighet som har annan orsak än ändrad belägenhet.</p> <p>Återställandet måste ske senast inom två år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder, som inte beror på den försäkrade, får tiden två år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst tre år från skadedagen.</p> <p>I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, t ex reparation på overtid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.</p> <p>Kan utan väsentlig olägenhet återställande ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.</p>
21.1.2	Byggnadens värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet	<p>Om byggnaden minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.</p>
21.1.3	Installationens värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet	<p>Om till byggnaden hörande installation – såsom hiss, värmepanna, system för vatten, värme, avlopp, ventilation, gas eller elektricitet – minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet vid skadetillfället, värderas skadan på sådan installation till kostnaden för återställande, dock högst till installationens på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värde. Detta gäller oberoende av värdeminskningen för byggnaden i övrigt. Varje föremål och varje ledningssystem bedöms för sig.</p>
21.1.4	Ytbeläggning eller skorsten med eftersatt underhåll	<p>Vid skada på ytbeläggning – t ex målning, tapetsering, tak-, vägg- eller golvbeklädnad (inkl eventuell våtisolering) – eller skorsten, vars underhåll före skadan var uppenbart eftersatt, görs avdrag för härigenom uppkommen värdeminskning.</p>

21.1.5	Duk i plasthall eller tält	Skada på duk i plasthall eller tält värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet*.
21.1.6	Annan byggnad anskaffas	Anskaffas inom två år annan byggnad för samma ändamål i stället för den skadade, värderas skadan enligt 21.1.1, varvid dock den ökning i värde som kan uppstå genom avvikelser i användbarhet och belägenhet skall avdras.
21.1.7	Byggnaden återställs inte och annan byggnad anskaffas inte	Återställs inte den skadade byggnaden eller anskaffas inte annan byggnad för samma ändamål inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens dagsvärde omedelbart före och omedelbart efter skadan.
21.1.8	Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift	Om återställande av byggnad hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift, är den försäkrade även berättigad till ersättning – restvärdesersättning – för vad kvarvarande delar därigenom förlorat i värde. Den försäkrade är skyldig att följa Moderna Försäkringars anvisningar och på Moderna Försäkringars bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av byggnad inte kan användas.
21.2 Värdering av skada på maskinerier		
21.2.1	Maskinerier som återställs, nyanskaffningsvärde	Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material. Återställandet måste ske snarast inom två år. I skadekostnaden skall inte inräknas merkostnad som föranleds av reparation på övertid eller som uppkommit därigenom att transport skett på annat sätt än med sedvanligt transportmedel. Den värdeminskning som föremålet efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan skall inte inräknas. Utökas i samband med återställandet skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, skall vid värderingen skälig hänsyn tas till detta.
21.2.2	Maskinerier, som återställs, med värde mindre än halva nyanskaffningsvärdet	Om föremålet minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.
21.2.3	Maskinerier som inte återställs	Återställs inte det skadade föremålet inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets dagsvärde omedelbart före och omedelbart efter skadan.
21.3 Speciella regler för viss angiven egendom		
21.3.1	Kompressor, värmepump	Vid beräkning av dagsvärdet på kompressor och värmepump skall avdrag för värdeminskning göras med 10 % per år av nyanskaffningsvärdet. För de två första åren efter installationsåret görs dock inget avdrag. Avskrivningen är maximerad till 80 %.
21.3.2	Dator, motordrivet fordon m m	Skada på följande föremål värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet <ul style="list-style-type: none"> • dator, äldre än 1 år, med tillhörande utrustning • motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) och släpfordon till dessa • skogsmaskin, t ex processor eller fällare • för byggnads- och anläggningsverksamhet avsedd maskin, panna, skjul och bod • duk i plasthall eller tält.

21.3.3 Elektrisk utrustning	<p>Vid skada på lindningar – och på grund härav uppkomna skador på plåtar till elektrisk utrustning – värderas skadan till kostnaden för återställande med avdrag för värdeminskning.</p> <p>Vid beräkning av skadeersättningen skall för elektriska motorer, generatorer och transformatorer avdrag göras för värdeminskning på lindningarnas och plåtarnas återställandekostnad (dvs kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) med</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 % per år för motorer • 4 % per år för generatorer • 3 % per år för transformatorer <p>räknat från den tidpunkt som för</p> <ul style="list-style-type: none"> • motorer börjar 10 år • generatorer och transformatorer börjar 15 år efter det att utrustningen togs i bruk som ny eller senast omlindades. <p>Avskrivningen är maximerad till 80 %.</p> <p>Om driftsförhållandena är sådana att värdeminskningen på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som ovan angetts, skall detta beaktas genom att procentsatsen ökas och/eller tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.</p>
21.4 Värdering av skada på varor	
21.4.1 Varor, för försäljning	<p>Varor som den försäkrade anskaffat för försäljning värderas till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya varor av samma slag. Har varornas värde före skadan nedgått på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn härtill.</p>
21.4.2 Varor, egen tillverkning	<p>Varor som den försäkrade tillverkat eller haft under tillverkning värderas till tillverkningskostnaderna – direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverkningsomkostnader och administrationskostnader – vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket egendomen då hade kunnat försäljas.</p>
21.4.3 Varor sålda och leveransfärdiga	<p>Varor sålda och färdiga för leverans skall – i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor – värderas till det avtalade försäljningspriset, minskat med inbesparade kostnader.</p>
21.5 Ritningar, arkivalier och datamedia	<p>Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år nedläggs för att återställa den förlust av för verksamheten nödvändig information som uppkommit genom skadan.</p> <p>Med arkivalier avses endast sådana ritningar, register eller kartotek som innehåller information, som med nödvändighet måste återskapas vid skada.</p>
21.6 Värdehandlingar	<p>Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år nedläggs på återställandet.</p>
21.7 Kunders egendom	<p>Skadan värderas efter de regler som gäller för den objekttyp egendomen tillhör, exempelvis maskinerier respektive varor.</p>
21.8 Värdering av skada på arbetstagares egendom	<p>Arbetstagares egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler.</p> <p>Arbetstagares egendom i övrigt värderas enligt försäkringsbolagens norm för hemförsäkring.</p>
21.9 Formar, modeller och mönster	<p>Skada på modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster värderas till de normala kostnader, som inom två år läggs ned på att återställa föremålen. Inaktuella föremål värderas dock till högst 25 % av kostnaden för återställandet.</p>

22 Ersättningsregler

		<p>Skada värderas enligt värderingsreglerna i 21 och ersätts enligt följande regler.</p> <p>Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är större.</p>
22.1	Helvärdesförsäkring	<p>Full försäkring vid helvärdesförsäkring föreligger om försäkringsbeloppet motsvarar minst det belopp som beräknas enligt 21. Föreligger full försäkring ersätts uppkommen skada i dess helhet intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.</p>
22.1.1	Belopp för byggnad och maskinerier	<p>För byggnad och maskinerier skall beloppet motsvara egendomens nyanskaffningsvärde vid skadetillfället.</p>
22.1.2	Belopp för varor	<p>För varor skall beloppet motsvara varornas värde vid skadetillfället enligt värderingsreglerna i 21.4.</p>
22.2	Gemensamt försäkringsbelopp	<p>Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålets sammanlagda värde, ersätts vid skada på sådant föremål endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan försäkringsbeloppet och detta värde.</p> <p>Denna regel gäller i tillämpliga delar även för räddnings- och röjningskostnader.</p>
22.3	Underförsäkring	<p>Föreligger inte full försäkring – underförsäkring – ersätts endast så stor del av skadan som försäkringsbeloppet utgör av det belopp som beräknas enligt 21. Vid underförsäkring görs motsvarande reduktion för räddnings- och röjningskostnader.</p>
22.4	Röjningskostnad m m	<p>Försäkringen ersätter enligt följande regler kostnader för röjning efter ersättningsbar skada på försäkrad egendom.</p> <p>Utöver försäkringsbeloppet ersätts kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering enligt följande</p> <ul style="list-style-type: none">• vid skada genom varor lämnas ersättning med högst 20 % av varornas värde vid skadetillfället, dock högst 30 basbelopp• vid förorening av eller annan inverkan på sjö eller annat vattenområde eller grundvatten lämnas ersättning med högst 10 basbelopp. <p>Vid skada enligt 6.1 Naturskador är den sammanlagda ersättningen för skada, avbrott och röjning begränsad till 150 basbelopp.</p> <p>Föreligger underförsäkring reduceras ersättningen, se 22.3.</p>
22.5	Förstariskförsäkring	<p>Gäller försäkringen på första risk ersätts uppkommen skada inklusive röjningskostnader intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.</p>
22.6	Högsta ersättningsbelopp, arbetstagares egendom	<p>Vid skada lämnas ersättning till arbetstagare med högst 0,2 basbelopp per arbetstagare eller med det högre belopp som kan finnas angivet i respektive kollektivavtal.</p>
22.8	Ersättningsbestämmelser i övrigt	<p>Moderna Försäkringar har rätt att i stället för att betala kontant ersättning låta återställa skadad egendom eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.</p> <p>Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatten för den som är redovisningsskyldig för sådan skatt.</p> <p>Moderna Försäkringar är inte skyldigt att överta skadad egendom men äger rätt att efter värdering överta större eller mindre del därav.</p>

Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta skall egendomen snarast ställas till Moderna Försäkringars förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

Skadad egendom ersätts högst med för återställandet nedlagd kostnad om inte annat framgår av vad som ovan sagts.

I samband med egendomsskada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för egendomsskada genom att försäkrad egendom vid skäligen räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan erhållas av allmänna medel.

23 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från skadebeloppet, beräknat enligt 21, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsjälvrisk). För vissa skadehändelser är självrisken förhöjd enligt 23.1 nedan.

Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.

23.1 Särskild självrisk

23.1.1 Varor

Självrisken är, utöver avtalad grundsjälvrisk, förhöjd med 1 basbelopp vid vätskeskada på varor som inte uppallats minst 10 cm över golv i källarlocal*.

23.1.2 Vätskeskada

Självrisken är, utöver avtalad grundsjälvrisk, förhöjd med 1 basbelopp vid skada genom läckage från

- skikt avsett att förhindra utströmning, t ex våtisolering eller kakelbeklädnad, med anslutningar och genomföringar
- installation genom åldersförändring, t ex korrosion eller förslitning, eller uppenbart eftersatt underhåll.

23.1.3 Nederbörd

Vid skada enligt 6.2.1 Nederbörd är självrisken, utöver avtalad grundsjälvrisk, förhöjd med 3 basbelopp.

23.1.4 Inbrott

Där skyddsklass enligt villkor eller försäkringsbrev inte är uppfyllt är självrisken förhöjd med 3 basbelopp utöver avtalad grundsjälvrisk.

31 Säkerhetsföreskrifter

Utöver här och i AB-DF, se särtryck, angivna säkerhetsföreskrifter är den försäkrade skyldig att iaktta i försäkringsbrevet angivna säkerhetsföreskrifter som Moderna Försäkringar meddelat i syfte att förhindra eller begränsa skada.

Den försäkrade skall tillse att föreskrifter som i syfte att förhindra eller begränsa skada, meddelats i lag eller förordning iakttas. Dessa föreskrifter avser

- brandfarliga varor
- explosiva varor
- kemiska produkter
- miljöskydd
- elektrisk starkströmsanläggning jämte tillämpningsföreskrifter.

Beträffande minskning eller bortfall av ersättning, om säkerhetsföreskrift inte iakttagits se AB-DF, särtryck.

31.1	Säkerhetsföreskrifter för brandförsäkring	
31.1.1	Brandsläckningsredskap och larmanordningar	Brandsläckningsredskap och larmanordningar skall finnas i den utsträckning som anges av kommunens brandchef eller Moderna Försäkringar.
31.1.2	Brandfarliga heta arbeten	Den försäkrade, berörda anställda och anlitade uppdragstagare/entreprenörer skall tillse att dessa föreskrifter följs i samband med tillfälliga heta arbeten med svetsning, skärning och liknande brandfarligt arbete. Med "liknande brandfarligt arbete" avses sådant brandfarligt arbete som med tanke på brandfaran är jämförbart med svetsning och skärning, t ex lödning, isolering, takbeläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.
	Organisation	Den försäkrade skall utse sådan person som skall vara ansvarig för brandskyddet på den tillfälliga plats där det brandfarliga heta arbetet skall bedrivas. Den brandskyddsansvarige skall förvissa sig om att nedanstående föreskrifter följs. Vidare skall han inhämta och förvara svetskontrollbekaftelse/svetstillstånd enligt nedan. Har brandskyddsansvarig inte utsetts har den försäkrade brandskyddsansvaret.
	Entreprenad	Dessa säkerhetsföreskrifter gäller även om arbetet utförs av entreprenör. Den som har brandskyddsansvaret är skyldig att före, under och efter entreprenadarbetenas utförande förvissa sig om att entreprenören följer säkerhetsföreskrifterna.
	Brandfarlig omgivning	Heta arbeten får inte utföras på plats där uppenbar risk för brand föreligger, exempelvis där brandfarlig vara eller lättantändligt material finns.
	Torkning och upptining	Torkning och upptining med öppen låga får inte förekomma på eller i närheten av brännbart material. För takarbeten gäller även särskilda föreskrifter enligt nedan.
	Förebyggande åtgärder	Heta arbeten får utföras endast om <ul style="list-style-type: none"> • de som skall utföra respektive bevaka arbetet har erfoderlig utbildning och erfarenhet vad avser brandskydd. Utbildningen skall minst motsvara Svenska Brandförsvarsförningens (SBF) behörighetsutbildning för avsett arbete. • arbetsplatsen är städad och vid behov vattnad • brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen har flyttats, skyddats eller avskärmats genom övertäckning med t ex blöt presenning • brännbara byggnadsdelar är kontrollerade och skyddade samt kan göras åtkomliga för släckinsats • springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och invid arbetsplats är tätade och kontrollerade ur brandrisksynpunkt • godkänd fungerande och tillräcklig släckutrustning finns på arbetsplatsen (slang med vatten eller minst två handbrandsläckare ABE III) • svetsutrustningen är felfri och vid svetsning, skärning och lödning med gas försedd med bakslagsspärr för bränningsgas(acetylen) eller propangas och syrgas samt med backventil för acetylgas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel skall finnas. • brandvakt finns på arbetsplatsen, även under arbetsrast. Brandvakt erfordras dock ej vid takarbeten utförda enligt nedan.
	Efterbevakning	Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän en med hänsyn till omständigheterna betryggande tid förflutit sedan arbetet avslutats och risk för brand inte längre kan bedömas föreligga.
	Svetskontrollbekaftelse/svetstillstånd	Heta arbeten får inte utföras utan den brandskyddsansvariges tillstånd. Detta erhålls genom att den brandskyddsansvarige skriver under en svetskontroll-

		<p>bekräftelse eller ett svetstillstånd som den som skall utföra det heta arbetet läst, fyllt i och undertecknat.</p> <p>Svetskontrollbekräftelse/svetstillstånd skall ha minst den omfattning som anges i Svenska Brandförsvarsförbundets blankett "Svetskontroll för tillfälligt arbete".</p>
	Takarbeten – Särskilda föreskrifter utöver ovanstående föreskrifter	<p>Torkning av underlag och applicering av tätskikt får inte utföras med öppen låga.</p> <p>Vid smältning av asfalt skall utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt Svenska Brandförsvarsförbundets "Säkerhetsregler i samband med arbete på tak".</p> <p>Vid arbetets utförande skall släckutrustningen bestående av slang med vatten och två godkända, fungerande handbrandsläckare ABE III, brytverktyg, t ex pikyxa och handstrålkastare finnas för omedelbar släckinsats.</p> <p>Förberedande åtgärder för brandlarm från arbetsplats på tak skall vidtas, t ex genom att medföra mobiltelefon.</p>
31.1.3	Tobaksrökning	Rökning får ske i kontor, matsalar, samlingslokaler, på särskilt anvisade platser och efter godkännande från kommunens brandchef även på fasta arbetsplatser. På övriga platser får rökning inte ske.
31.1.4	Branddörr och annan sektionering	Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering skall vara stängd under icke-arbets-tid.
31.1.7	Motordrivet fordon	<p>Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) får i för arbetet erforderlig omfattning införas eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att</p> <ul style="list-style-type: none"> • fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt • permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap • Moderna Försäkringar och kommunens brandchef lämnat medgivande därtill, om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionsfarliga. <p>Motordrivet fordon får inte utan medgivande av Moderna Försäkringar och kommunens brandchef garageras inom fabrikations-, lagerlokal eller upplag.</p>
31.1.8	Speciella anordningar	Sådana anordningar där risk för överhettning föreligger exempelvis bastu och kaffebruggare, skall vara försedda med ej urkopplingsbar timer.
31.2	Inbrottskydd	Byggnads omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet m m) skall – såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar – motsvara skyddsklass 1 enligt "Regler för mekaniskt inbrottskydd, RUS 200:3", utgivna av Sveriges Försäkringsförbund. Då strängare skyddsklass krävs, skyddsklass 2 eller 3, anges detta i försäkringsbrevet.
31.2.1	Nyckel	Nyckel till lokal, skall handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får t ex inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i berörd lokal att den är lättillgänglig för obehörig.
31.2.2	Nyckelskåp	I nyckelskåp i anslutning till lokal enligt föregående stycke får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande går till allmänt utrymme – såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande – vilket är betryggande avskilt från berörda lokaler i övrigt.
31.2.3	Lås och låskombination	Lås eller låskombination skall omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning misstänka att någon obehörig innehar nyckel eller har kännedom om koden respektive låskombinationen.

- 31.4 **Säkerhetsföreskrifter för datamedia** Aktuella system-, standard- och applikationsprogram skall finnas i minst två exemplar. Säkerhetskopia skall vara aktuell, korrekt och funktionsduglig samt förvaras på annan plats än försäkringsstället. Även de krav bokföringslagen ställer skall iakttas.
- 31.5 **Gemensam föreskrift för dator och datamedia** För att förhindra och begränsa risken för driftstörningar skall den försäkrade
- upprätta säkerhetsrutiner för felhantering som skall omfatta befintliga system i anläggningen
 - tillse att anläggningen har till kravet på driftsäkerhet anpassat skydd mot störning i elförsörjningen
 - utse lämplig person jämte ersättare för denne att svara för att gällande säkerhetsrutiner följs och berörd personal är utbildad i såväl hanterings- som säkerhetsrutiner.
- 31.6 **Arkivalier** Arkivalier, dvs ritningar, register, kartotek o dyl, som vid skada inte kan rekonstrueras utan anlitanade av expertis, skall vara mikrofilmade eller på annat sätt kopierade. Filmen eller kopian skall förvaras på annan plats än försäkringsstället.

II AVBROTTSFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren.

2 När försäkringen gäller

Ersättning lämnas för bortfall av täckningsbidrag som uppkommit under ansvarstiden* som en följd av under försäkringstiden inträffad skada.

3 Försäkrade skadehändelser

Försäkringen gäller för avbrott som uppstått i den försäkrade rörelsen genom egendomsskada, som är ersättningsbar enligt egendomsförsäkringen.

Dock gäller avbrottsförsäkringen inte för avbrott till följd av maskinskada enligt 18 Maskinförsäkring, om det inte anges i försäkringsbrevet att avbrottsförsäkringen gäller inklusive maskinavbrott.

3.1 Kund- och leverantörsavbrott

Ersättning lämnas även för

- avbrott av tillförsel av ström, gas eller vatten förorsakat av plötslig och oförutsedd fysisk skada på matarledning eller tillhörande försörjningsenheter, centraler eller fördelningsstationer.
- avbrott genom att leveransavtal ej kunnat fullföljas på grund av ersättningsbar brandskada hos försäkringstagarens kund eller leverantör med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt.

4 Försäkrat intresse

Skada som består i bortfall av täckningsbidrag.

5 Försäkringsbelopp

Försäkringen gäller med i försäkringsbrevet angivet försäkringsbelopp och ansvarstid.

5.1 Kund- och leverantörsavbrott

Vid kund- eller leverantörsavbrott är Moderna Försäkringars ersättningsskyldighet begränsad till 20 % av försäkrat täckningsbidrag, dock högst MSEK 20.

5.3 Naturskada

Vid skada enligt 6.1 Naturskador är den sammanlagda ersättningen för skada, avbrott och röjning begränsad till 150 basbelopp.

21 Skadevärderingsregler

Skada beräknas efter ansvarstidens slut. Skadebeloppet utgörs av förlust beräknad enligt nedan med tillägg av skäliga räddningskostnader.

21.1 Beräkning av täckningsbidrag

21.1.1 Täckningsbidrag under jämförelseperioden

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som ansvarstiden, dock högst 12 månader. Jämförelseperioden börjar 12 månader före dagen för egendomsskadans uppkomst. Överstiger ansvarstiden 12 månader skall det beräknade täckningsbidraget under jämförelseperioden ökas med hänsyn till den förlängda ansvarstiden.

21.1.2	Jämkat täckningsbidrag	<p>Råder under ansvarstiden andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, skall täckningsbidraget jämkas. Jämkningsen skall ske genom att det för jämförelseperioden framräknade täckningsbidraget ökas eller minskas.</p> <p>Det jämkade beloppet skall anses utgöra det täckningsbidrag som rörelsen skulle ha gett under ansvarstiden, om skadan inte inträffat.</p>
21.1.3	Faktiskt täckningsbidrag	<p>Det täckningsbidrag som rörelsen faktiskt gett under ansvarstiden beräknas varvid iaktas</p> <ul style="list-style-type: none"> • att kostnader som inte är försäkrade skall, till den del de överstiger vad som proportionellt svarar mot rörelsens minskade omfattning, dras från täckningsbidraget i den mån försäkringstagaren kan visa att de medfört minskning av förlusten • att täckningsbidraget skall ökas med ett belopp som svarar mot sådant bortfall av täckningsbidrag som orsakas av att en del av ansvarstiden – utöver den tid som skulle ha erfordrats för att återställa den skadade egendomen i samma skick som före skadan – blivit använd till förbättring, utvidgning eller annan förändring, inbegripet sådan som är en följd av myndighets beslut.
21.2	Förlustens storlek	<p>Förlusten utgörs av det i 21.1.2 angivna jämkade täckningsbidraget minskat med</p> <ul style="list-style-type: none"> • det faktiska täckningsbidrag som rörelsen gett under ansvarstiden • sådana i jämkade täckningsbidraget ingående kostnader som under ansvarstiden kunnat inbesparas eller användas för annat ändamål. Exempel på sådana kostnader är inbesparad lön till permitterad personal, hyra, teknisk avskrivning på ej utnyttjad maskinpark, räntekostnad för ej utnyttjat kapital m m. • det täckningsbidrag som innefattas i ersättning för egendomsskadan t ex i ersättning för varor och eget reparationsarbete • den ränteavkastning som försäkringstagaren under ansvarstiden erhållit på ersättning för skadan • sådan ökning av täckningsbidrag som till följd av skadan under ansvarstiden uppstått i annan rörelse, som försäkringstagaren själv, eller annan för hans räkning driver.
21.3	Definition av täckningsbidrag	<p>Med täckningsbidrag i avbrottsförsäkring förstås försäljningsvärdet för såld, levererad vara eller utförda tjänster – exklusive mervärdesskatt – med avdrag enligt nedan.</p> <p>Vad gäller försäljningskostnader</p> <ul style="list-style-type: none"> • lämnade rabatter • frakter, transport- och sjöförsäkringspremier, tullavgifter samt emballage för försäljning • licenser och royalties i den mån de inte är garanterade. <p>Vad gäller tillverknings- och driftskostnader</p> <ul style="list-style-type: none"> • förbrukning av direkt och indirekt material, dvs huvudsakligen råmaterial, förbrukningsartiklar, handelsvaror och emballage • frakter, transport- och sjöförsäkringspremier, tullavgifter • reparation och underhåll av maskiner, verktyg och övriga driftsinventarier • el, gas och vatten, i den mån de inte utgör kontrakterade minimiavgifter • tillverkningskatter. <p>I täckningsbidraget inräknas löner till alla arbetstagare samt av dessa löner beroende avgifter enligt lag eller avtal.</p> <p>Kostnaderna av det slag som anges i definitionen dras från försäljningsvärdet i den mån de förekommer i försäkringstagarens rörelse. Andra avdrag skall inte göras.</p>

21.3.1	Anvisning till definition	<p>Kostnad för direkt och indirekt material skall så nära som möjligt beräknas efter marknadspriset under den tid materialförbrukningen avser.</p> <p>Om leverans sker från en avdelning till en annan inom ett företag eller från ett företag till ett annat inom en och samma koncern skall tillämpat debiteringspris alltid justeras till gängse marknadspris. Denna bestämmelse behöver inte tillämpas om avbrottsförsäkring tecknats gemensamt för hela rörelsen respektive hela koncernen.</p> <p>Vissa avdragsposter i definitionen hänför sig till rörelsens tillverkningsvolym.</p> <p>Denna överensstämmer i regel inte med försäljningsvolymen varför tillverkningskostnaderna måste korrigeras med värdet av förändrad volym av egentillverkat hel- och halvfabrikatlager. Denna korrigerings sker med förändringen av lagrets inventerade värde mellan räkenskapsårets början och slut.</p> <p>Detta förutsätter att inventeringsprinciperna är oförändrade under året samt att all inverkan genom förändring av dolda reserver elimineras. Förändringen av det inventerade värdet skall omräknas med hänsyn till marknadspris under perioden för direkt och indirekt material.</p> <p>Om lagret ökat måste tillverkningskostnaderna reduceras för att överensstämja med försäljningsvolymen. Om lagret minskat måste tillverkningskostnaderna ökas.</p> <p>Vid justering på grund av lagerförändring skall in- och utgående lager av hel och halvfabrikat tas upp till summan av däri nedlagda tillverknings- och driftskostnader enligt definitionen.</p>
22 Ersättningsregler		
22.1	Ersättningens storlek	<p>Full försäkring föreligger om försäkringsbeloppet motsvarar minst det jämkade täckningsbidraget och Moderna Försäkringar ersätter då intill försäkringsbeloppet – med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt – hela skadan. Eljest tillämpas underförsäkringsregeln.</p>
22.3	Tidpunkt för betalning	<p>Ersättning betalas efter ansvarstidens slut och senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt skaderegleringsbestämmelserna. Betalas ersättning senare utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.</p>
23 Självrisk och karens		
		<p>Vid varje skadetillfälle dras från skadebeloppet, beräknat enligt 21, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. Vid avbrottsskada tillämpas dessutom karens.</p>
23.1	Självrisk	<p>Självrisken är gemensam med egendomsförsäkringen.</p>
23.2	Karens	<p>Karenstiden är</p> <ul style="list-style-type: none"> • 168 timmar vid avbrott till följd av maskinskada, ersättningsbar enligt 18 Maskinförsäkring • 168 timmar vid avbrott enligt 3.1 Kund- och leverantörsavbrott • 48 timmar vid övriga skador.
31 Säkerhetsföreskrifter		
		<p>Utöver i I 31 och AB-DF angivna säkerhetsföreskrifter gäller även annan i försäkringsbrevet angiven säkerhetsföreskrift.</p> <p>Beträffande minskning eller bortfall av ersättning, om säkerhetsföreskrift inte iakttagits, se AB-DF.</p>

